

Doğma, canım-varlığım qədər
sevdiyim Azərbaycanım
mənim qibləgahımdır

İsmayilov

Qəzet 1921-ci
ildən çıxır

ŞƏRQ qapısı

Təsisçi: Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi və Nazirlər Kabineti

Sayı: 201 (21.353)

16 oktyabr 2015-ci il, cümə

Gündəlik ictimai-siyasi qəzet

www.serqqapisi.az

Qiyməti 20 qəpik

2015-ci ilin yanvar-sentyabr aylarında Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafı

Muxtar respublikada çoxşaxəli iqtisadiyyatın formalaşdırılması, yeni istehsal və xidmət sahələrinin yaradılması, sosial sahənin inkişafı üzrə həyata keçirilən tədbirlər cari ilin doqquz ayı ərzində də davam etdirilmişdir.

Bu dövr ərzində sosial-iqtisadi inkişafı xarakterizə edən ümumi daxili məhsul istehsalının həcmi bir il öncəyə nisbətə 5,7 faiz artaraq 1 milyard 751 milyon 523 min manat təşkil etmiş, hər bir nəfərə düşən ümumi daxili məhsul istehsalının həcmi 6,3 faiz artaraq 3967 manatı ötmüşdür. Ümumi daxili məhsulun tərkibində ilk yeri 30,7 faizlik payla sənaye sahəsi tutmuş və maddi istehsalın payı 59,9 faiz təşkil etmişdir.

2014-cü ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 2015-ci ilin yanvar-sentyabr ayları ərzində sənaye məhsulunun həcmi 1,3 faiz, əsas kapitalla yönəldilən investisiyalar 2,3 faiz, kənd təsərrüfatının ümumi məhsulu 9,1 faiz, nəqliyyat sektorunda yük daşınması 2,2 faiz, informasiya və rabitə xidmətlərinin həcmi 2 faiz, pərakəndə əmtəə dövriyyəsi 7,3 faiz, əhaliyə göstərilən pullu xidmətlər 4,6 faiz, ixracın həcmi 6,3 faiz, əhalinin gəlirləri 5,9 faiz, hər bir nəfərə düşən gəlirlər 4,9 faiz, bir işçiyə hesablanmış orta aylıq əməkhaqqı isə 1,4 faiz artmışdır.

Makroiqtisadi göstəricilər

Müqayisə predmeti	2015-ci ilin yanvar-sentyabr ayları (min manat)	2015-ci ilin yanvar-sentyabr ayları 2014-cü ilin yanvar-sentyabr aylarına nisbətən, faizlə
Ümumi daxili məhsul	1751522,9	105,7*
Hər bir nəfərə düşən ümumi daxili məhsul, manat	3967,2	106,3
Sənaye məhsulunun ümumi həcmi	736354,3	101,3*
Əsas kapitalla yönəldilən investisiyalar	712305,5	102,3
Kənd təsərrüfatının ümumi məhsulu	297854,0	109,1*
Nəqliyyat sektorunda yük daşınması, min ton	11494,5	102,2
İnformasiya və rabitə xidmətlərinin həcmi	36464,5	102,0
o cümlədən mobil rabitə üzrə	30878,5	101,9
Pərakəndə əmtəə dövriyyəsi	898149,1	107,3*
Əhaliyə göstərilən pullu xidmətlər	135216,9	104,6*
Xarici ticarət dövriyyəsi, min ABŞ dolları	341641,0	94,5
o cümlədən ixracın ümumi həcmi	296472,3	106,3
ixsalın ümumi həcmi	45168,7	54,6
Əhalinin gəlirləri	1299120,0	105,9
Hər bir nəfərə düşən gəlirlər, manat	2942,5	104,9
Bir işçiyə hesablanmış orta aylıq əməkhaqqı, manat	393,6	101,4

*) müqayisəli qiymətlər üzrə

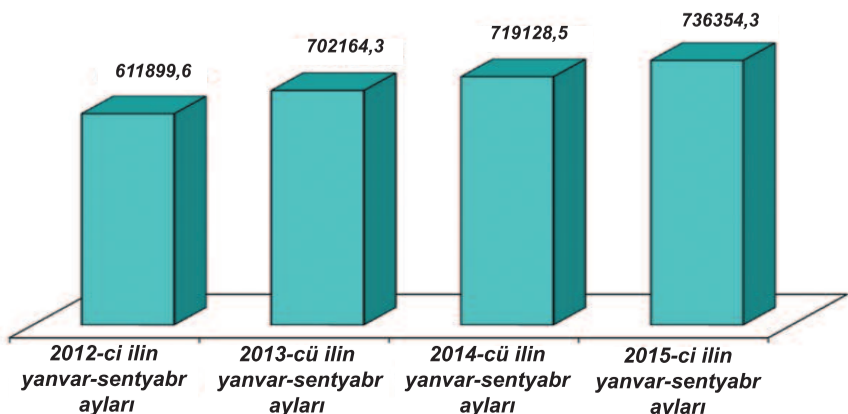
Sənaye

Muxtar respublikada müasir sənaye müəssisələrinin yaradılması, sənayenin infrastruktur təminatının yaxşılaşdırılması məhsul istehsalının həcmi artırılmışdır.

2015-ci ilin yanvar-sentyabr aylarında muxtar respublikada 736 milyon 354 min manat həcmində sənaye məhsulu istehsal olunmuşdur ki, bu da ötən ilin müvafiq dövründəki göstəricini 1,3 faiz üstələyir.

Sənaye məhsulu istehsalının 96,1 faizi malların, 3,9 faizi isə xidmətlərin payına düşmüşdür. Sənayenin dövlət sektorunda 34 milyon 375 min manatlıq, qeyri-dövlət sektorunda isə 701 milyon 979 min manatlıq məhsul istehsal olunmuşdur. İstehsal olunan sənaye məhsulunun 95,3 faizi özəl sektorun payına düşmüşdür.

Sənaye məhsulu istehsalının dinamikası, min manat

Cari ilin ötən dövrü ərzində muxtar respublikada dövlət dəstəyi ilə iqtisadi fəaliyyətin müxtəlif sahələrində 43 layihə üzrə istehsal və xidmət obyektləri yaradılmış, 45 layihə üzrə istehsal və xidmət obyektlərinin yaradılması isə davam etdirilmişdir.

Sənaye sahəsinin inkişafı istiqamətində bank və kredit təşkilatları tərəfindən cari ilin yanvar-sentyabr ayları ərzində təsərrüfat subyektlərinə 14188,4 min manat həcmində kreditin verilməsi təmin olunmuşdur ki, bu da bir il öncəki müvafiq göstəricidən 6,3 dəfə çoxdur.

Sənayedə istehsalın genişlənməsi ixracın da həcminə müsbət təsir göstərmiş, 2015-ci ilin ötən dövrü ərzində 214 milyon 470 min ABŞ dolları dəyərində sənaye məhsulları ixrac olunmuşdur.

Hərbi quruculuq

Muxtar respublikada etibarlı ordu quruculuğu istiqamətində tədbirlər davam etdirilmişdir.

Cari ilin yanvar-sentyabr aylarında Naxçıvan şəhərində qərargah binasının, yaşayış binasının, əsgər yataqxanasının, iki anbarın tikintisi başa çatdırılmış, mərkəzi hərbi xəstəxananın, yaşayış binasının, iki əsgər yataqxanasının, əsgər yeməkxanasının, texniki nəzarət məntəqəsinin, anqarı tikintisi davam etdirilmişdir.

“Naxçıvan” Əlahiddə Sərhəd Diviziyasında yeni infrastruktur obyektlərinin inşası davam etdirilir.

Şərur rayonunda “N” hərbi hissəsi üçün infrastruktur obyektlərinin və Kəngərli rayonunda su anbarının tikintisi, Ordubad rayonunda “N” hərbi hissədə infrastruktur obyektlərinin və avtomobil yolunun yenidən qurulması davam etdirilir.

Cari ilin ötən dövrü ərzində Əlahiddə Ümumqoşun Ordunun hərbi hissə və bölmələrinə 10 ədəd yeni “NAZ-Lifan” markalı xidməti avtomobil, 20 ədəd “Kamaz” markalı yük maşını, Daxili Qoşunların Naxçıvan Əlahiddə Əməliyyat Briqadasına 2 ədəd yeni “Hyundai” markalı avtomobil, 1 ədəd “Ford Cargo” markalı avtomobil, 1 ədəd tibbi yardım maşını və 5 ədəd motosiklet verilmiş, maddi-texniki baza daha da möhkəmləndirilmişdir.

Tikinti-quruculuq və su təchizatı tədbirləri

Muxtar respublikanın dinamik inkişafının təmin edilməsində investisiya qoyuluşları mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu istiqamətdə cari ilin yanvar-sentyabr ayları ərzində bütün maliyyə mənbələrindən əsas kapitalla 712 milyon 306 min manat həcmində investisiya yönəldilmişdir ki, bu da bir il öncəki müvafiq göstəricidən 2,3 faiz çoxdur. Investisiya qoyuluşlarının 626 milyon 499 min manatı və ya 88 faizi tikinti-quraşdırma işlərində istifadə edilmişdir.

Ötən dövr ərzində muxtar respublikada 231 müxtəlif təyinatlı obyekt tikilmiş, yenidən qurulmuş və ya əsaslı təmir olunmuşdur. 174 müxtəlif təyinatlı obyektin tikintisi, yenidən qurulması və ya əsaslı təmiri davam etdirilir.

2015-ci ilin yanvar-sentyabr ayları ərzində 19 inzibati binanın tikintisi və ya yenidən qurulması başa çatdırılmışdır. 18 inzibati binanın tikintisi, yenidən qurulması və ya əsaslı təmiri davam etdirilir.

Muxtar respublikada yaşayış məntəqələrinin abadlaşdırılması, həmin yaşayış yerlərində səmərəli idarəetmənin və əhaliyə göstərilən xidmətlərin səviyyəsinin yüksəldilməsi üzrə tədbirlər cari ilin ötən dövrü ərzində də davam etdirilmiş, 12 kənd mərkəzi istifadəyə verilmiş, hazırda 11 kənd mərkəzinin inşası davam etdirilir.

Cari ilin ötən dövrü ərzində yaşayış məntəqələrində kommunal xidmətlərin səviyyəsinin yaxşılaşdırılması, məişət tullantılarının yığılması və daşınması məqsədilə 5 ədəd kommunal təyinatlı avtomobil alınmışdır.

Muxtar respublikada 1 yaşayış binasının tikintisi, 4 yaşayış binasının yenidən qurulması, 1 yaşayış binasının əsaslı təmiri başa çatdırılmışdır. 4 yaşayış binasının tikintisi, 4 yaşayış binasının yenidən qurulması davam etdirilir.

Bundan əlavə, Naxçıvan şəhərində “Gənclər şəhəri” yaşayış kompleksinin də tikintisi davam etdirilir.

Əhalinin həyat səviyyəsinin yaxşılaşması fərdi yaşayış evlərinin tikintisinə də müsbət təsir göstərmişdir. 2015-ci ilin yanvar-sentyabr ayları ərzində muxtar respublikada əhalinin şəxsi vəsaiti hesabına, ümumilikdə, 359 min 853 kvadratmetr yaşayış sahəsi istifadəyə verilmişdir ki, bu da 2014-cü ilin müvafiq dövründəki göstəricidən 0,5 faiz çoxdur.

Naxçıvan şəhərində əhalinin keyfiyyətli içməli su ilə təmin edilməsi və kanalizasiya sistemlərinin yenidən

qurulması istiqamətində 1 oktyabr 2015-ci il tarixə 224,8 kilometr məsafədə içməli su və 219 kilometr məsafədə kanalizasiya xətləri çəkilmişdir.

Şərur, Babək, Ordubad, Culfa, Kəngərli, Şahbuz və Sədərək rayonlarının mərkəzləri və ətraf kəndlərinin içməli su təchizatı və kanalizasiya şəbəkələrinin tikintisi istiqamətində, ümumilikdə, 546,1 kilometr məsafədə içməli su və 333,9 kilometr məsafədə kanalizasiya xətləri çəkilmişdir. Muxtar respublikada içməli su və kanalizasiya xətlərinin çəkilişi, 19 subartezian quyusunun tikintisi üzrə işlər davam etdirilir.

Kənd təsərrüfatı və yaşıllaşdırma tədbirləri

Muxtar respublikada əhalinin ərzaq məhsullarına olan tələbatının yerli istehsal hesabına ödənilməsi üzrə həyata keçirilən tədbirlər “Kənd təsərrüfatı ili” elan edilmiş 2015-ci ilin ötən dövrü ərzində də diqqətə saxlanılmışdır.

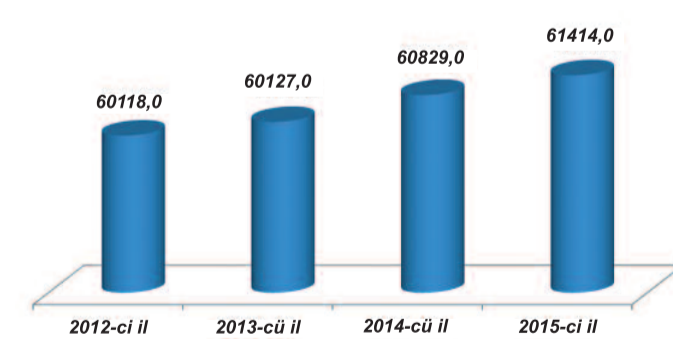
Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi Sədrinin 2008-ci il 17 sentyabr tarixli Sərəncamı ilə təsdiq olunmuş “2008-2015-ci illərdə Naxçıvan Muxtar Respublikasında əhalinin ərzaq məhsulları ilə etibarlı təminatına dair Dövlət Proqramı”nın icrası uğurla davam etdirilir. Aparılmış tədbirlərin nəticəsidir ki, cari ilin ötən dövrü ərzində bitkiçilik məhsulları istehsalının həcmi 2008-ci ilin yanvar-sentyabr aylarına nisbətən 2,7 dəfə artaraq 204 milyon 430 min manata, heyvandarlıq məhsulları istehsalının həcmi isə 2 dəfə artaraq 93 milyon 424 min manata çatmışdır.

Məhsul istehsalçıların kənd təsərrüfatı maşın və mexanizmləri ilə təchizatı davamlı olaraq yaxşılaşdırılmaqdadır. Həyata keçirilən tədbirlərə uyğun olaraq “Naxçıvan Aqrrolizinq” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin xətti ilə 179 ədədi 2015-ci ilin yanvar-sentyabr aylarında olmaqla, cəmi 1684 ədəd müxtəlif təyinatlı kənd təsərrüfatı texnikası və texnoloji avadanlıq muxtar respublikaya gətirilmişdir. 2015-ci ilin ötən dövrü ərzində 168 ədəd müxtəlif təyinatlı kənd təsərrüfatı texnikası və avadanlıq güzəştli şərtlərlə lizinq yolu ilə məhsul istehsalçılarına verilmişdir.

Bitkiçiliyin inkişafına dövlət dəstəyinin gücləndirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2015-ci il 15 aprel tarixli Sərəncamı ilə kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçılarına hər hektar əkin sahəsinin becərilməsində və çoxillik əkmələrin aparılmasında istifadə etdikləri yanacaq və motor yağlarına görə dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına verilən yardımın həcmi 25 faiz artıraraq 50 manata çatdırılmışdır. Ötən dövr ərzində məhsul istehsalçıları 5939,1 ton mineral gübrə ilə təmin olunmuşlar.

2015-ci ilin məhsulu üçün muxtar respublikada 61 min 414 hektar sahədə əkin aparılmışdır ki, bu da 2014-cü ilin məhsulu üçün əkilmiş sahədən 585 hektar çoxdur.

Cəmi əkin sahələri, hektar

Muxtar respublikada məhsuldar və keyfiyyətli toxum növləri istehsalının stimullaşdırılması məqsədilə toxumçuluq təsərrüfatlarının maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi istiqamətində işlər davam etdirilir. Hazırda Naxçıvan şəhərində toxumçuluq təsərrüfatı üçün yeni kompleks inşa olunur. Muxtar respublikanın əsas toxumçuluq bazası olacaq bu kompleksdə taxilla yanaşı, digər bitki toxumlarının satışının da həyata keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

Ötən dövr ərzində muxtar respublikada taxılçılıq üstün istiqamət kimi saxlanılmış və 2015-ci ilin məhsulu üçün 36237 hektar sahədə taxıl əkilmişdir ki, bunun da 30166 hektarı payızlıq, 6071 hektarı isə yazlıq taxıldır. Bir il öncəyə nisbətə taxıl əkin sahələrinin həcmi 487,3 hektar artmışdır. Taxıl zəmilərinin 26746 hektarında buğda, 9491 hektarında isə arpa əkilmişdir. Cari ildə taxıl zəmilərindən 106 min 282 ton məhsul toplanmışdır ki, bu da 2014-cü illə müqayisədə 3,1 faiz çoxdur.

